

יבוא, יצוא ומה שביניהם סקירות וחידושים בענייני חוק ומשפט

עו"ד גיל נדל, ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים

שחרור רכב מפיקוח המכס שלא לידי היבואן המקורי

עו"ד גיל נדל, אוהד קריאף

רקע:

בסקירה זו נתאר מקרה בו רכב יובא ביבוא אישי, אך שוחרר לטובת אדם אחר שאינו היבואן המקורי. היבואן המקורי הגיש תביעה לבית המשפט נגד כל הגורמים שהיו מעורבים בהליך הייבוא, ובכלל זה רשות המכס, עמילי המכס, היועצים שסייעו בהליך, החברה הזרה שמכרה את הרכב.

בית המשפט קיבל את התביעה וקבע את גבולות האחריות בין הגורמים השונים.

ביחס לרשות המכס, נמצא כי היא אחראית לכ-20% מנזקו של היבואן המקורי (שלא קיבל את הרכב), וזאת משום שהוגש לה אישור תקינה שבו נמחק שם היבואן המקורי ונרשם שם חדש, אך רשות המכס בחרה להמשיך בתהליך למרות זאת, ולשחרר את הרכב שלא לידי היבואן המקורי.

עובדות המקרה וטענות הצדדים:

יבואן ביקש לייבא רכב מרצדס ML בייבוא אישי, והעביר סכום של 50,000 דולר לחשבון המוכרת ("החברה הזרה"), באמצעות יועץ. בהמשך הועברו פרטי הרכב הנרכש לחברת השילוח והרכב יצא מארה"ב.

הרכב הגיע לישראל, ועל תעודת השער (המהווה עותק מפקודת המסירה), נרשמה חברת השילוח ועמילות המכס הישראלית כמקבלת המטען. בתחילה, שידרה חברת השילוח ועמילות המכס את שם אותו אדם כמקבל המטען, אולם לאחר מכן, שינתה את השידור וציינה חברת שילוח ועמילות מכס נוספת כמקבלת המטען.

חברת השילוח ועמילות המכס הנוספת שידרה מצהר (מערכת נתונים המועברת למכס) לפיו אדם אחר הוא מקבל המטען, ולאחר שזה הציג נתונים ומסמכים, הרכב שוחרר לחזקתו.

היבואן המקורי הגיש תביעה כנגד כל הגורמים המעורבים בשרשרת, וביניהם סוכן המכס, חברת השילוח ועמילות המכס, רשות המכס, היועץ שסייע ביבוא הרכב, החברה הזרה (המוכרת), ואיש קשר בישראל שסייע לו לבצע את הרכישה.

רשות המכס טענה כי היא פעלה כדין כאשר שחררה את הרכב לידי אדם אחר לאחר שקיבלה לידיה את המסמכים הנדרשים. אמנם רשות המכס הודתה שבאישור התקינה של הרכב הופיע שמו של היבואן המקורי ונמחק, אך גרסה כי הוא אינו מעיד על בעלות ברכב.

פסק-הדין:

אחריות החברה הזרה והסוכן שסייע ברכישה:

נפסק כי חשבון החברה זוכה בסך של 50,000 דולר ונמסרה הודעה לחברת השילוח האמריקאית שהלקוח הוא היבואן המקורי, כפי שעולה גם משטר המטען. נדחתה הטענה כי בשלב קבלת התמורה עבור הרכב לא נעשתה הצלבה בין הסכום שנכנס לבין לקוח ספציפי, ונפסק כי הסוכן ידע, או לכל הפחות יכול היה לדעת, שהרכב שויך ליבואן ספציפי. נוכח האמור לעיל, נפסק כי אחריותם של החברה הזרה ושל הסוכן היא אחריות משותפת העומדת על 80%.

אחריות רשות המכס:

מעריך במחלקת ייבוא אישי ברשות המכס העיד שאישור תקינה הועבר לרשות המכס על ידי פקס ממשרד התחבורה. האישור הודפס ותויק בקלסר אישור התקינה כאשר בתחילה צוין בו שם היבואן המקורי, אך גורם כלשהו הוציא מתוך הקלסר את האישור ומחק בטיפקס את שם היבואן המקורי. רשות המכס טענה כי מי שהתרשל הוא סוכן המכס, אשר לא פעל בנאמנות ובמהימנות כלפי לקוחותיו, משום שלא פיקח על כך שהוחזר אישור עם שם אחר.

בית המשפט דחה את הניסיון של רשות המכס להטיל אשמה על סוכן המכס בגין השינוי שבוצע במסמך התקינה. נפסק כי לא היה באישור התקינה לבדו כדי להעיד על בעלות הלקוחות על הרכב, אך אם האישור המקורי, אשר גם לגישת רשות המכס הינו מסמך נדרש ומהותי לצורך השחרור, היה מצורף לאוסף המסמכים - סביר להניח שהייתה נדלקת נורה אדומה אצל פקיד המכס ויתכן שהתוצאה של שחרור הרכב לידי אחר- הייתה נמנעת. לאור זאת, חויבה רשות ב-20% מהנוזק.

אחריות חברות השילוח ועמילות המכס:

נפסק כי חברת השילוח ועמילות המכס ביצעה שינוי במצהר (בנושא זהות מקבל המטען) ופעלה בניגוד לסעיף 54 לפקודת המכס, הקובע כי:

"גובה המכס רשאי להתיר לקברניט או לבעל האניה לתקן טעות גלויה בגופו של מצהר או להשלים כל חסר, שהם, לדעתו של גובה המכס, פרי מקרה או היסח הדעת; התיקון יהיה בהגשת מצהר מתוקן או מצהר מילואים, וגובה המכס רשאי לגבות בעדו את האגרה שנקבעה".

נקבע כי חברת השילוח ועמילות המכס הייתה חייבת להגיש בקשה לתיקון מצהר ולהמתין לאישור גובה המכס, ומשלא עשתה כן היא התרשלה כאשר שינתה את שם הנשגר ללא הגשת בקשה מתאימה.

נפסק כי גם חברת השילוח ועמילות המכס הנוספת אחראית לשינוי המצהר ללא הגשת בקשה מתאימה, ורשלנותה גבוהה מרשלנות חברת השילוח ועמילות המכס הראשונה, שכן רשלנותה של חברת השילוח הנוספת תרמה לכך שהרכב נמכר בסופו של דבר לאדם אחר.

רשלנות תורמת של היבואן המקורי:

בית המשפט קבע כי התנהלותו של היבואן מעוררת תמיהה, שכן במשך חודשיים וחצי מאז הגעתו של הרכב לארץ לא פעל לשחרורו, לא עשו דבר כדי לברר מה עלה בגורלו של הרכב, וגם לא טרח לקבל חשבונית מהחברה המוכרת לאחר העברת הסכום הראשוני. לאור מעשיו, נקבעה לו רשלנות תורמת בשיעור של 10% מגובה הנזק.

השורה התחתונה:

לאחר ניכוי 10% בגין רשלנותו התורמת של היבואן המקורי, הועמד גובה הנזק על סך של כ-160,000 ש"ח, והנזק חולק בין הגורמים השונים- החברה הזרה (המוכרת) והגורם שסייע ליבואן לבצע את הרכש חויבו ביחד ולחוד ב-80%, ורשות המכס חויבה ב-20% הנותרים.

הודעת צד ג' שהגישה רשות המכס נגד חברות השילוח ועמילות המכס התקבלה באופן חלקי והן חויבו להשיב לרשות המכס חלק מן הסכום שבו חויבה.

[ת.א. (שלום ת"א) 34966-12-10 סוהם ואח' נ' קצב ואח', ניתן בתאריך 31.12.15 על ידי השופטת קוברסקי. ב"כ הצדדים: ליבואן המקורי- עו"ד ברון ודהאן. לחברה הזרה- עו"ד ארבל. לרשות המכס- עו"ד ואלה. לחברות השילוח ועמילות המכס- עו"ד שפרינצק ושחר]

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד גיל נדל - ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים. בדוא"ל Gill.Nadel@goldfarb.com /או בטלפון 03-6089979.